

Kerkuilen Werkgroep Bevelanden

Bron: Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland.

Foto: André Eijkenaar

JAARVERSLAG 2016

INHOUDSOPGAVE

Inhoudsopgave

KUWG Bevelanden contactgegevens.....	1
Wie zijn wij.....	2
Wat doen wij.....	3
Controle van kerkuil nestkasten	3
Werkzaamheden aan kerkuil nestkasten	4
Wat is er gedaan/gebeurd in 2016.....	5
Jaarlijkse vergadering	5
Broedresultaat.....	5
Overzicht broedresultaten.....	6
Overzicht per gemeente.....	7
Wat cijfers over 2016.....	7
Ringen van kerkuilen	9
Educatie – Ringen bij Kinderboerderij Goes.....	10
Timmerdagen	10
(Ver) plaatsen van nestkasten.....	11
Ervaringen van onze controleurs	12
Bram Korteknie: Vergeten vlieggat.....	12
Kees Dijkhuis: gemumificeerde kerkuilen.....	12
Activiteiten 2017	13
Wat zijn de plannen voor 2017.....	13

KUWG Bevelanden contactgegevens

Kerkuilen Werkgroep Bevelanden
Coördinator: Hans Molenaar
Adres: Platschelp 12, 4533 DH Terneuzen
Telefoon: 0115-612008
Mobiel: 06-13290370
Email: h.molenaar@planet.nl

Wie zijn wij.....

Kerkuilen Werkgroep Bevelanden is een groep vrijwilligers die valt onder de paraplu van de Stichting Kerkuilenwerkgroep Nederland en samenwerkt met de Vogelwerkgroep Bevelanden.

Doel en werkzaamheden van de Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland:

De kerkuil is een 'rode lijst soort' dat wil zeggen, dat deze uil door het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit aangewezen is als een soort, die extra aandacht en bescherming verdient. Ongeveer 35 jaar geleden zijn een aantal enthousiaste vrijwilligers begonnen met het ophangen en controleren van nestkasten. Dat was ook noodzakelijk, want het aantal broedparen van de kerkuil werd in 1979 op ongeveer 100 geschat. Mede dankzij de inspanningen van de Vereniging Vogelbescherming Nederland is een netwerk van kerkuilenbeschermers ontstaan met een landelijke dekking. Tot 2004 werd het kerkuilenbeschermingswerk gecoördineerd vanuit Vogelbescherming. Eind 2004 is het onder gebracht bij de Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland. (Bron: Stichting Kerkuilen Werkgroep Nederland).

Momenteel hebben wij 16 actieve vrijwilligers die meewerken aan de instandhouding van de kerkuil. Daarnaast zijn er nog enkele mensen die ons op diverse manieren ondersteunen. Deze activiteiten zijn o.a. het ringen van de kerkuil, het beschikbaar stellen van materiaal voor het maken van de nestkasten.

Wie zijn de vrijwilligers:

Boone, Ad; Damme, Thijs van; Franse, Eddy; Dijkhuis, Kees; Korteknie, Bram; Kristelijn, Johan; Lavooy, Cees; Molenaar, Hans; Pundert, Sjaak de; Regt, Jos de; Sinke, Rinus; Stins, Sytze; Tazelaar, Kees; Totté, Timo; Traas, Henk en Velde, Jaap van de.

De personen/bedrijven en organisaties die ons ondersteunen:

Peter Boelee, bevoegd ringer.

Mijn Thuis keukens en Badkamers in Renesse

BPG De Schouwse in Renesse

Formido Burgh-Haamstede

Wat doen wij

Controle van kerkuil nestkasten

- Minimaal een keer per jaar controleren wij de nestkasten. Dit is om vast te stellen of een kerkuil aanwezig is al dan niet broedend.
- Indien er een broedgeval van de kerkuil in de nestkast aanwezig is worden er aanvullende controle(s) uitgevoerd om het broedsucces te volgen.
- Met toestemming van de nestkastbeheerder worden jonge kerkuilen geringd.
- Indien noodzakelijk wordt de nestkast schoongemaakt (ontdaan van geproduceerde braakballen en opgehoopte ontlasting).
- Het verzamelen en analyseren van de nestkastgegevens. Deze worden in een rapport verwerkt en o.a. doorgestuurd naar de Zeeuwse coördinator en opgenomen in ons jaarverslag.

◀ Kees en Loeke Dijkhuis uit Nisse hebben een nestkast in hun schuur. Via een televisiescherm kunnen ze de jonge uilen volgen.

▼ Twee jonge kerkuilen in de nestkast van de familie Dijkhuis.

FOTO'S MECHTELD JANSSEN

Controle van de nestkast m.b.v. camera, zo kan het ook.

Foto: Mechteld Jansen

Werkzaamheden aan kerkuil nestkasten

- Wanneer het niet meer mogelijk is voor de kerkuil om in de nestkast te komen, en er geen alternatieven beschikbaar zijn, wordt de nestkast weggenomen. Voorbeeld: als b.v. de schuur hermetisch wordt dicht gemaakt.
- Reguliere werkzaamheden om de nestkast in goede conditie te houden.
- Nestkasten welke "hoog" hangen worden in overleg met de beheerder verplaatst naar een lagere locatie. Hier hebben we te maken met een ARBO veiligheid aspect m.b.t. klimmen op ladders.

De reden hiervoor is dat het op sommige plaatsen niet meer verantwoord is om de nestkasten jaarlijks te gaan inspecteren met behulp van een ladder. Deze nestkasten bevinden zich voor het merendeel in boerenschuren e.d.

In het verleden werden de kasten door o.a. bedrijfsomstandigheden en kennis van het broedgedrag van de kerkuil zo hoog mogelijk opgehangen. Hoogtes van +/- 10 meter zijn geen uitzonderingen. Met de huidige kennis van zaken omtrent het broedgedrag en omdat veel boerenschuren hun vroegere functie (gedeeltelijk) hebben verloren kunnen we de nestkasten op een lager niveau plaatsen.

Nieuwe inzichten hebben geleerd dat nestkasten tussen de 4 en 5 meter hoogte voldoen als broedgelegenheid voor de kerkuil.

De laatste jaren is hier veel tijd en energie in geïnvesteerd.

Door deze inspanning zijn de vrijwillige nestkastcontroleurs nu in staat om de nestkasten verantwoord te controleren en indien nodig schoon te maken.

- Plaatsen van nieuwe nestkasten: van particulieren komen verzoeken voor het plaatsen van een kerkuilen nestkast. De werkgroep doet onderzoek (locatie en omgeving) of aan dit verzoek gehoor kan worden gegeven. Bij goedkeuring wordt door de werkgroep in overleg met de beheerder de nestkast geplaatst.
- Het aanbrengen van camera / webcams in de nestkasten, om via een tv-scherm de uilen te volgen en tijdens het broeden te resultaten te volgen. Dit alles in overleg met de nestkastbeheerder.

Wat is er gedaan/gebeurd in 2016.

Het seizoen 2016 is voorbij en dan is het weer tijd om terug te kijken naar het afgelopen seizoen, wat is er allemaal gebeurd en gedaan en hoe heeft onze kerkuil zich gehouden in ons werkgebied Bevelanden.

In het Jaarverslag over 2015, opgemaakt door Peter Boelee, is het al aangegeven dat Peter zijn coördinerende rol binnen de kerkuilen werkgroep heeft overgedragen aan Hans Molenaar (als interim coördinator).

Dit jaar 2016 is dus het eerste volle jaar met ondergetekende als coördinator.

JAARLIJKSE VERGADERING.

Op 29 maart 2016 was de opening van het seizoen met de jaarvergadering. Het was voor iedereen even wennen de eerste jaarvergadering met een nieuwe coördinator, ook voor de coördinator met een groep nieuwe vrijwilligers maar alles is naar tevredenheid gegaan.

In deze vergadering is teruggekeken naar het voorgaande jaar 2015, broedresultaat van de kerkuil en onze activiteiten in het algemeen.

Het nestkastenbestand is waar nodig opnieuw ingedeeld tussen de teams die de controles gaan uitvoeren.

Na het uitwisselen van informatie en ideeën, bespreken van activiteiten voor het komende seizoen was de werkgroep klaar voor het nieuwe seizoen.

Gedurende het seizoen hebben twee nieuwe vrijwilligers zich aangemeld bij de werkgroep. Thijs en Eddy zijn diverse malen met de meer ervaren controleurs mee geweest om het controlewerk onder de knie te krijgen.

BROEDRESULTAAT.

Dit zijn altijd weer de gegevens waar we na het broedseizoen naar uitkijken.

Het jaar 2016 was een jaar van wisselvalligheden en opmerkelijke uitkomsten in vergelijking tot het jaar 2015. Het begin van het broedseizoen gaf geen aanleiding tot zorg maar in mei komen er dan toch verontruste berichten binnen.

Controleurs en nestkastbeheerders melden dat er jonge kerkuilen uit de nestkast springen terwijl ze nog maar een paar weken oud zijn. Jongen kerkuilen komen normaal pas rond week 9 uit de nestkast voor hun eerste vlieg oefeningen. Conclusie is dat er iets niet goed gaat.

Ook uit andere regio's in Zeeland komen deze berichten tot ons. Uitzoeken dus en het netwerk van ervaren mensen inschakelen.

KERKUILEN WERKGROEP – BEVELANDEN

De uiteindelijk conclusie is dan ook geweest dat er een plotseling voedseltekort is opgetreden. Door de vele regenval in het voorjaar waarbij de landerijen en akkers lange tijd blank hebben gestaan heeft de muizen populatie sterk verminderd.

OVERZICHT BROEDRESULTATEN.

	2015	2016
Algemene info		
Aantal nestkasten	188	179
Aantal gecontroleerde nestkasten	182	140
Aantal wildnesten	-	1
Geen broedgevallen		
KU - solitair aanwezig	-	13
KU - paar aanwezig, geen broedgeval	10	3
1e broedsel		
aantal nestkasten succesvol	38	38
aantal nestkasten mislukt	5	9
aantal uitgevlogen juvenielen	108	93
aantal geringd	83	29
2e broedsel		
aantal nestkasten succesvol	2	9
aantal nestkasten mislukt	-	0
aantal uitgevlogen juvenielen	5	28
aantal geringd	-	13
Diversen		
nestkast bezet door Holenduif	-	4
nestkast bezet door Kauw	-	8

'-' betekent geen gegevens bekend.

OVERZICHT PER GEMEENTE

Borssele	16
Goes	18
Kapelle	5
Noord-Bevelanden	11
Reimerswaal	6
Totaal	55

Een overzicht van het aantal broedgevallen (succesvol en mislukte) per gemeente verteld ons dat het westelijk gedeelte van de Bevelanden de meeste broedgevallen oplevert.

WAT CIJFERS OVER 2016.

Het aantal nestkasten is in totaliteit iets gedaald, het aantal gecontroleerde nestkasten is sterker gedaald (van 182 naar 140). Dat betekent dat bijna 80% van de nestkasten is gecontroleerd. De reden van de daling is nog niet duidelijk maar zal een aandachtspunt worden voor 2017.

Het aantal solitair en/of niet broedend paar kerkuil(en) heeft geen invloed op de broedgevallen. Het is niet ongewoon dat tijdens het broedsels de kerkuil-man zijn rust probeert te vinden in een nestkast in de nabijheid van het broedsel. Het geeft wel een beeld van de bezettingsgraad van de nestkasten. Gemeten over het aantal gecontroleerde nestkasten is bijna 38% van de nestkasten in gebruik.

Het aantal eerste broedgevallen is gelijk aan die van 2015 maar wel meer mislukte eerste broedgevallen.

Het aantal tweede broedgevallen en het aantal uitgevlogen juvenielen is beduidend meer dan in 2015. Mogelijk dat de goede nazomer hieraan heeft bijgedragen.

Als we eerste en tweede succesvolle broedgevallen bij elkaar optellen komen we in het positieve t.o.v. het jaar 2015.

In 2015 waren er 40 broedsels en in 2016 zijn we geëindigd op 47 broedsels.
In 2015 waren er 113 juveniele kerkuilen geteld en in 2016 zijn er 121 genoteerd.

Zoals al de eerder genoemde voedselschaarste is het niet vreemd dat het aantal juveniele kerkuilen dan ook lager ligt dan in 2015. In 2015 nog 2,4 juveniel per nestkast in 2016 gedaald naar 2,15 juveniel per nestkast.

In 2016 zijn we begonnen met het verzamelen van de nestkasten die bezet zijn door holenduif of kauw. In de komende jaren zal hierover een trend zichtbaar worden. Dit jaar meteen een primeur voor de regio. Een nieuwe soort, namelijk de torenvalk, heeft een van de kerkuilen nestkasten bezet gehouden.

RINGEN VAN KERKUILEN

Het is altijd leuk om mooie activiteiten te mogen beschrijven, maar soms gaan ook zaken anders dan verwacht. Dit is in 2016 het geval met het ringen van juveniele kerkuilen.

Het ringen van kerkuilen is altijd een soort familie aangelegenheid, waarbij de aanwezigen de kerkuil van dichtbij kunnen zien.

Als werkgroep hebben wij de plicht om de kerkuil te beschermen en met minimale verstoring gegevens te verzamelen.

Dit jaar is er een verschil van opvatting ontstaan tussen de bevoegde kerkuil-ringer en de controleurs van de werkgroep over de wensen/voorwaarden waaronder het ringen van kerkuilen plaatsvindt.

Uiteindelijk ligt het initiatief tot het ringen van de kerkuilen bij de nestkastbeheerder en de controleur. Deze kunnen een afspraak maken met de bevoegd ringer.

Al met al heeft het geresulteerd in een aanmerkelijk lager aantal geringde juveniele kerkuilen. In 2015 zijn 83 kerkuilen geringd en in 2016 zijn 42 kerkuilen geringd.

Nu hoeven we hier niet al te veel zorgen over maken want er worden al zoveel kerkuilen geringd dat voldoende gegevens voorhanden zijn.

*Peter Boelee aan het ringen met hulp van toekomstige controleur?
Foto Bram Korteknie.*

KERKUILEN WERKGROEP – BEVELANDEN

EDUCATIE – RINGEN BIJ KINDERBOORDERIJ GOES

Voor het ringen van de juveniele kerkuilen op de Kinderboerderij in Goes is een schoolklas uitgenodigd. Hierbij kunnen de jongeren onder ons kennismaken met de kerkuil en zien wat er allemaal gebeurt tijdens het ringen van de kerkuilen. Hierbij wordt dan ook uitgebreid tekst en uitleg gegeven.

TIMMERDAGEN

Bij een van de vrijwilligers ligt het materiaal opgeslagen voor het maken van een kerkuilen nestkast. Het merendeel van de toekomstige nestkasten ligt daar als bouwpakket vanwege het volume wat het inneemt als het in elkaar gezet is. We hebben enkele kant-en-klaar nestkasten op voorraad.

Indien de voorraad te klein wordt komen enkelen van ons bijeen om nieuwe nestkasten in elkaar te zetten. Altijd weer een gezellig moment, onder het genot van koffie en koeken, en om weer eens bij te praten en ervaringen uit te wisselen.

Ook steenuil nestkasten kunnen door de timmergroep in elkaar gezet worden, dit meestal op verzoek van Stichting Landschapsbeheer Zeeland.

Het materiaal voor de nestkasten wordt ons tegen gereduceerde prijs beschikbaar gesteld door enkele sponsors.

In 2016 zijn dat bouwmarkt ....., waarvoor onze dank.

*Foto Eddy Franse.
Nestkast in elkaar timmeren.*

(VER) PLAATSEN VAN NESTKASTEN.

In 2016 zijn meerdere vrijwilligers op pad geweest om nestkasten te plaatsen op nieuwe locaties en ook om nestkasten te verwijderen.

Dit verwijderen gaat meestal op initiatief van de nestkastbeheerder. Reden zijn meestal dat de schuur verbouwd is/wordt waarna de kerkuil de nestkast niet meer kan bereiken. We kijken dan samen met de beheerder naar andere mogelijkheden, zoals het plaatsen van een in-/uitlooppijp door een wand van de schuur. Als dit ook niet mogelijk is rest ons niet anders om de nestkast definitief te verwijderen.

Als het om een nestkast is waarin regelmatig wordt gebroed proberen we de nestkast te herplaatsen in de buurt van zijn oude omgeving.

Ervaringen van onze controleurs

BRAM KORTEKNIE: VERGETEN VLEGGAT.

Enkele jaren terug zo ongeveer in de winter van 2012 / 13 bij een landbouwbedrijf in de buurt van Lewedorp, zouden de twee meewerkend broers, zoons van de eigenaar zelf in de rustige winter periode zij deden dat liever zelf, de kerkuilenkast verplaatsen naar een betere rustige plaats aan de achterkant van de stalen loods waar de kast wel weer bewoond zou worden door het kerkuilen paartje dat daar in de vorige jaren aan de voorkant van de oude boerderij schuur in een door hun zelf gebouwde hele grote kerkuilenkast die niet ieder jaar bezet was, bleek dat deze plaats niet geschikt was te rumoerig, wij besloten dat de kast beter in de achterste stalen loods te plaatsen waar het veel rustiger was.

Er ging een paar jaar overeen de twee broers hadden niet zo'n haast, toen wij nadien de kast gingen controleren bleek dat de kast volgens ons voorschrift goed en netjes tegen de stalen damwandprofiel geplaatst en wij vrij gemakkelijk en veilig de kast konden controleren, maar zij hadden jammer genoeg vergeten een vlieggat in de stalen wand van de loods te maken dus er konden geen kerkuilen in de kast komen.

Er is nu afgesproken met de familie dat wij deze winter 2016/17 een vlieggat in de stalen wand gaan maken en hopen dat het paartje kerkuilen het zullen vinden en daar weer ieder jaar komen broeden.

KEES DIJKHUIS: GEMUMIFICEERDE KERKUILEN

Tijdens de controle / schoonmaak hebben wij een gemummificeerde skelet van een geringde kerkuil gevonden op de zolder van een boerenschuur. Deze kerkuil was een jaar tevoren geringd en kwam uit een kast op hetzelfde erf -niet dezelfde zolder- en had zichzelf kennelijk klem gevlogen op een zolder die alleen via een stijl trappetje te bereiken was.

*Foto Kees Dijkhuis.
Gemummificeerde kerkuil*

Activiteiten 2017

WAT ZIJN DE PLANNEN VOOR 2017.

- Het houden van onze jaarvergadering (maart 2017) als begin van het nieuwe seizoen.
- Nestkasten controleren op aanwezigheid van de kerkuil.
- Meer informatie verkrijgen over het broedsucces om ons rapport meer inhoud te geven.
- Het ringen van jonge kerkuilen (in overleg met beheerder).
- Uitvoeren van onderhoudswerkzaamheden aan de nestkasten.

EN natuurlijk genieten van al onze activiteiten ter bescherming van de kerkuil.

Opgemaakt door Hans Molenaar.
Januari 2017.